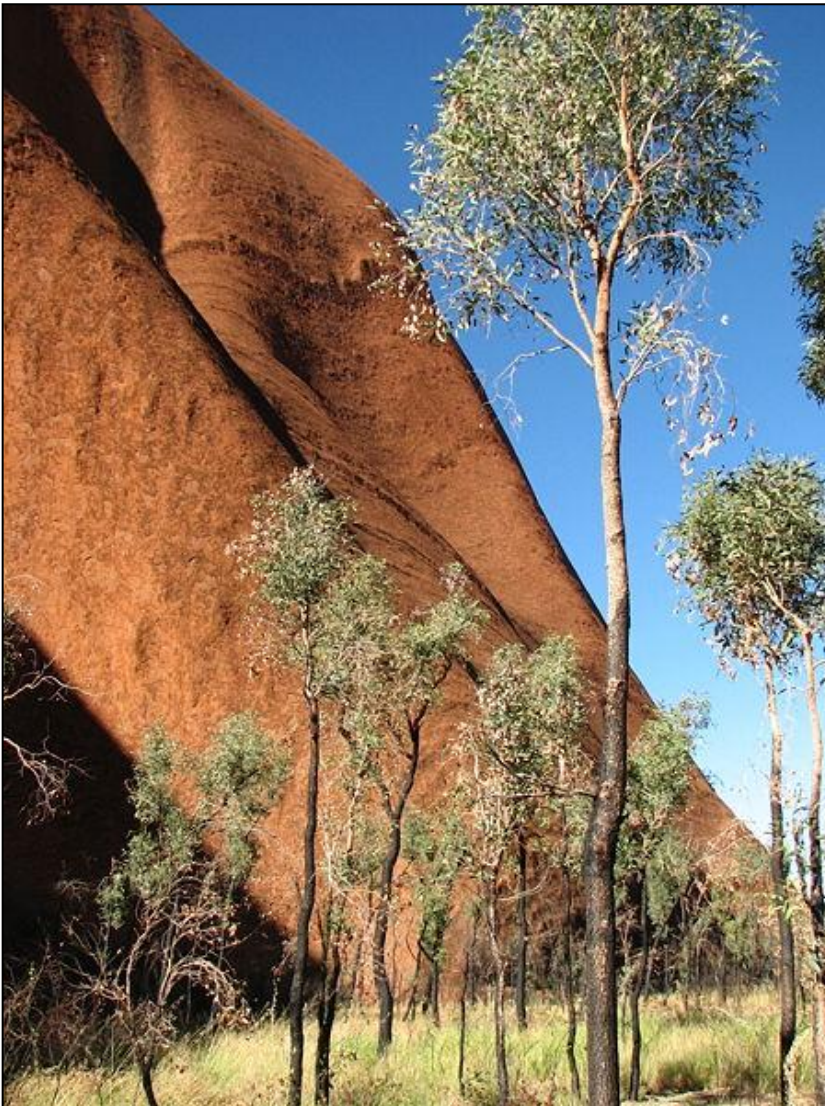

An...Gannas

© 2013

Uluru po Karrek Ayres

gwydh ow tevi a-dro dhe woeles an garrek

(skeusenn gans Mark Andrew, 2006)

Niver 439,
mis-Gortheren 2013
© gwirbryntyans mis-
Gortheren 2013; dyllys
gans Kowethas an
Yeth Kernewek
ISSN 1469 705X

Ha'n Bardh Meur yn
Ostrali, hag y'n dre
Bendigo, yn klass
Kernewek yn Essa unn esel
an klass a gampoellas hi
dhe vones dhe'n keth tre na
nans yw lies blydhen.

Govynnys veu orti mar
kwrug hi mos ynwedh dhe
Garrek Ayres, gelwys
Uluru yn yeth an pow na.

Yn-medh hi, 'Na wrug; yth
esa war agan towl mos di
mes ny dhrehedhsyn an
tyller.'

'Prag na?' o an nessa
govynn.

'Hwedhel hir,' hi a leveris -
mes y hyllir redya an praga
y'n dyllans ma (foleynnow
6-7).

Y'n dyllans ma

folennow 2-3: Ow Adhyskans Klassek;
 folennow 3-5: Lyther a Alban;
 folenn 5: Lyther dhe Stenador, 1;
 folenn 6: Servisyow; Nawbedrek;
 folennow 6-7: Uluru;
 folennow 7-9: Hwedhel Sen Neot;
 folennow 9-10: Kowethas an Yeth ~
 Nowodhow; Argemynow
 folenn 11: Krowseryow; Stallow an
 Kowethas
 folenn 12: Nowodhow a'n Orsedh;

Ow Adhyskans Klassek gans John Prowse

Ow adhyskans klassek a dhallathas pan en vy a-dro dhe naw bloedh, yn kasy anfeusik.

Dohajyd toemm o y'n trymis hav, hag yth esa ow skol ow synsi basar rag kavoes arghans – an huni kynsa ha diwettha a borthav kov ow hwarvos ena. Dyskansow a besya herwydh usadow, bys may feu gesys dhe'n skoloryon peuri an stallow y'ga thermyn-gwari hepken. Ow mamm re brovisa dhymm a-dro dhe sols rag spena.

Dhe dhalleth agan termyn-gwari, a-dro dhe bymthek mynysenn y hirder, ni vebyon a fyskas mes a'n daras, fest ter dhe weles kekemmys dell o possybyl. Stallow a gudhas an dhew arth-gwari, mebyon ha mowesi, mayth o meur dhe weles.

Wosa ni dhe wul tro a'n stallow, tro a dhuryas dhe'n lyha deg mynysenn, nebonan a leveris yth esa an mowesi bras

ow kwertha tesennow yn bywdern an skol. Yth esa an bywdern nep-pell a'n skol hy honan, war vin an gwel-gwari. Neb hwegh ahanan a geskerdhas ena, ow krabalyas agan dinerow.

Y'n gwettha prys, pan dhrehedhsyn ni an bywdern, ni a gavas lost hir a gerens esa ow kortos bos serveys. Ha'n mowesi bras esa ow serveys an te ha tesennow a heveli dhe ri ragwir dhe'n gerens kyns es dhe'n fleghes.

Wor'tiwedh, ni a veu serveys. My a'm beu tesenn dhyenn, may sygeras an kyfeyth ha dyenn diworti, ha dentethyel o hi.

Ha ni ow kasa an bywdern, ni a glewas an klogh-dhorn orth agan gelwel dhe'n diwettha klass a'n dohajyd, ow seni y'n pellder y'n garth-gwari a-woeles. Ena an senyans a hedhis – y fydhyn ni diwedhes! Dell goedhas, agan diwettha klass o kemmerys gans an penn dyskador – Kembro korfek, orgelus ha fyslek. Ow tybri hwath agan tesennow, ni a boenyas war-nans skaffa gyllsyn.

Wor'tiwedh, dianell, ni a drebuchyas a-berth y'n stevell-dhyski. Yth en vy an diwettha polat y'n lin. Ha my owth entra, y tennas vy kil ow dorn a-dreus ow diwweus rag dilea diwettha remenant an dyenn.

Krakk! A-dhesempis leuv vras kembrek a weskis ow skovarn, dhe'm marth bras. Ny berthis payn vyth, mes bismar hepken. Avel skoler sterenn, hemm o neppyth nag en vy usys ganso.

'Maw skubellek! Ke dhe-ves! Ke!'

My eth yn-mes a'n stevell-dhyski, ha degea an daras war ow lergth. Herwydh an hengov, my a sevis poran yn-mes dhe'n daras, yn-dann vires war-bervedh

dres an wedrenn.

‘Ke dhe-ves! Ke dhe-ves yn tien!’

My a wayas dhe-ves dhiworth an daras, sowdhenys hag ansur an pyth a vedha an gwella tra dhe wul. A vien vy res kummys dhe asa an drehevians ha dhe vos a-berth y’n garth-gwari? Dell grysis, nys o tybyans da dhe wortos y’n dremenva, dell hevel ‘didhemmedh’ dhiworth neb stevell-dhyski. Henn a via ankombrus. Possybyl o dyskador dhe omdhiskwedhes war neb tro ha govynn orthiv an pyth esen vy ow kul. Ytho, my a erviras y hwrussa an arghadow ‘Ke dhe-ves yn tien!’ res dhymm kummys dhe wandra. My eth yn-mes ha dalleth peuri an stallow basar arta.

War unn stall my a gavas nebes lyvrow-termyn amerikanek, y’n kevres ‘Klassegyon’, po ‘Lyvrow Meurgerys’, dyllys gans Dell. An kevres ma o meurgerys gans skoloryon. An komiks o bras (a-dro dhe A4 y’ga braster), delinys yn ta, ha liwys yn ughel. Hwath pella, yntanus o an hwedhlow a leverens. Yth ens i agan kemmynneth dhe lyenn europek hag amerikanek klassek. My a berth kov a redya, yn mysk re erell, *Denledrys*, *Diwettha an Mohikans*, ha *Chi an Seyth Punyon* gans Nathaniel Hawthorne. (An huni ma a worras nebes own dhymm: ‘Ev a’n jevydh goes dhe eva!’).

An ‘Klassegyon’ o ‘skwir an owr’ pan geschanjyas an vebyon aga homiks. I a bassya a leuv dhe leuv, a goskordh dhe goskordh, bys ens i mostys ha plegyes (‘ki-skovarnek’, y’n lavar kemmyn). An huni ma a dhewisis vy hedhyw o ‘An Iliad’. My a’n kemmeras dhe’n vankenn wels nessa dhe’n garth-gwari, gorwedha y’n gwels hir, hag esens ow talleth dhe wul has, ha my a’n redyas

oll dhiworth an eyl kudhlenn dh’y ben.

Ha my a’m gorwedh ena y’n howsplann, ha’n pleg-mor ow terlenri y’n pellder byth pan viris vy war-vann, es o ragov dhe dybi an gorholyon Grek tennys yn-bann war an vorlann a-dherag Troy, hag Achilles ow chasya Hektor teyrgweyth a-dro dhe fosow an sita.

Yndellma y tallathas ow adhyskans klassek. Y’n blydhynyow a sywyas, ny wrug ev avonsya fest pell. Dhe’m skol ramasek, my a studhya Latin dres teyr blydhen. My a gowlwrug an skwir gwaytyes, mes heb tan y’n golonn ha heb konvedhes an poynt anodho. Byttegyns, meur a vlydhynyow a-wosa my a studhya ha dyski lyenn europek hag amerikanek.

Lyther a Alban

a-dhiworth Yowann Byghan

(agan kesskrifer arbennik albanek)

Am Fear Liath Mòr

Am Fear Liath Mòr (*am-fer-li-a-mor*, ow styrya An Den Loes Meur), henwys ynwedh Den Loes Meur Beinn MacDuibh (*benn-maghk-dwi*), yw presens po kroadur trigys war benn an menydh *Beinn MacDuibh*, hag yw an ughella menydh yn *Am Monadh Ruadh* (an Menydh Rudh), ros ughel y’n ranndir henwys yn Sowsnek *the Cairngorms*, kyn fo rag gwydhelegoryon an hanow *An Càrn Gorm* (an Karn Glas) hanow unn menydh yn unnik. Herwydh an henhwedhlow, an kroadur ma yw den gwyls fest hir gans milvlew, kepar ha *Yeti* an Himalaya po an *Sasquatch* (*Bigfoot* yn Sowsnek) yn Kanada hag America. Nys eus skeusenn vyth an kroadur y honan, mes yma skeusennow y olow, herwydh an re a grys y vos kroadur

byw ha gwir. Re beu hwedhlow yn kever kroaduryon a'n par omma yn Alban nans yw an 13ves kansblydhen, ytho mars yw fantasi, nyns yw fantasi nowydh.

Penn Beinn MacDuibh

an yeti

an 'sasquatch' amerikanek

Unn derivas kyns oll re ros kryjyans dhe'n hwedhel. Y'n vlydhen 1890, yth esa an krambler John Norman Collie, meur y vri, owth yskynna Beinn MacDuibh y honan. Yeyn o an gewer, hag ergh a-derdro. Niwl a goedhas. Y'n vlydhen 1925 (ny wrug ev derivas an hwedhel kyns henna, ow prederi na wre den vyth krysi dhodho) ev a skrifas: 'A-dhistowgh y klewis neppyth ken dhe son ow hammow ow honan. Gans pub kamm y klewis kronch y'n ergh, hag a-wosa kronch arall, kepar dell wrug nebonan

kerdhes war ow lerg'h y'n ergh hag y'n niwl - mes pedergweyth hirra o kammow an estren ages ow hammow vy. Y feuv synsys gans skruth ha gans euth, ha'n kronch, kronch ow sywya war ow lerg'h. Poenya a wrug ha trebuchya ynter an karregi kepar ha dall dres neb peswar po pyp mildir, bys pan hedhas an tros euthyk.

Lies krambler arall re ros derivas a'n par a-barth an termyn na, pup-prys yn kever *Beinn MacDuibh* ha'n menydh-yow a-derdro, hag yw an ranndir an moyha garow ha gwyls yn Alban oll. Re anedha a glew kammow kepar dell wrug Collie, re erell a dheskrif omglewans skruth heb rewl ha heb acheson apert, ha niver byghan anedha re dherivas i dhe weles *Am Fear Liath Mòr* y honan y'n niwl, euthyk bras ha koynt. Yn 1990, tri yonker (ha pub huni anedha divedhow) a welas *Am Fear Liath Mòr* ow poenya ryb aga harr yn gwylvos ogas dhe *Obar Dheathain* (Aberdeen), hag i ow lewya neb 40 mildir y'n our. I a ros derivas dhe'n kreslu, mes ny wrug an withysikres krysi dhedha.

braster ol troes an sasquatch

Displegyans an moyha kemmyn an kevrin yw hus lagasek henwys an '*Brocken spectre*', wosa an brysonydh a'n deskryfas. Herwydh an displegyans ma, yeynder ha skwithter ha niwl a wra pratt orth brys an krambler: yn gwirionedh, nyns yw *Am Fear Liath Mòr* namoy es skeus an krambler y honan. Sertan yw bos an menydh-yow albanek

leow niwlek, yeyn ha deantell, na ny via kales koedha yn own hag yn skruth ha'n gewer owth omwethhe. Byttegyns, brassa niver an grambloryon warnedha a's teves prevyans ha kolonnekter lowr - ha re beu derivasow yn kever *Am Fear Liath Mòr* dres lies kansblydhen lemmyn. Ytho, piw a woer?

Lyther dhe Stenador, 1, gans Tim Saunders

A Stenador¹ ker,

Nans yw pell y kemmersys dha le yn Chi an Stenadoryon, ha nans yw pell my a wrug dalleth skoedhya agan Senedh yn unn wul vri a'gan laghys ni. Lies blydhen re dremenys ytho ha nebes degasow² dhana, ha sewena ha mothow keffrys. Bythkweh ny dhifygas agan fondyansow ni a-nowydh mes nevra ny waynsons an vudhgoleth waytys.

Y feu lies acheson dhe hemma, yn unn gomprenhenda eskerens agan laghys ytho, ha'gan falladow ni dhana. Hag yn mysk an falladow ma yth yw res synsi an lyver na skrifis vy. Gidys gans agan Leti Mab Treros, my a dhallathas studhya laghys, ha hwithra kovadhow agan fondyansow. Y ros ev dhymm daskrifow a lyvrow a styrya devedhyans agan laghys, derow gwir ha breus, hag ynwedh gwreydh kerth, ewnder, ha gwreydh kerth, ewnder, ha sovranedh. Y kevranna ev genev y dhyisk, y gonvedhes ha'y brevyansow.

Nans yw nebes blydhenyow – moy es nebes blydhenyow erbynn an eur ma – y

hwrug ev, agan Alan Lyvrow, ha my formya lyvrynn rag meneges teythi personoleth Kernow herwydh lagha. War agan towl yth esa meneges elvennow an vater dhe'n bobel efan. *The Reason Why* yth o hanow an lyvrynn, hwath aswonnys omma hag enos. Mes hwath nyns o henna lowr.

Da y hwonn my dhe dhedhewi skrifa lyver meur yn kever korf-lagha, agan istori ha'gan le y'n bys. Hag yn ta y hwonn bones bern bras a'w notennow vy prest ow kuntell doust yn trog ow marghlyver. Y fydh keudh kablus ow piga ow howses a dro dhe dro, mes a'w farth ow honan y fynnav derivas nag yw an falladow ma rag diegi pur. Yntra'n hwel ha'n oeles, an bobel ha'n teylu, gweythresow eur hag oberow an jorna y fydh nebonan gesys heb nameur a dermyn ha nell.

Ott prag re erviris vy skrifa dhis an lyther ma. Y fynnav meneges dhis ow thybyansow war verr lavarow. Omma yth igorav dhis ow gwelesigeth vy. Ny vydh da genes pup-tra a redydh. Yn sur y fynnav kabli an Duk, kepar dell dhendilas ev nans yw pell. Mes yn sertan y fynnav keredhi nebes a'n Stenadoryon hag a soedhogyon an Stenogow, a-ban dhendilsons keredhow meur.

Omma hag enos y fynnav kynnik barn ha profya kusul, yn unn styrya prag pup-prys. Hemma oll y'n gwraev yn spyrys avel kowser frank, onan yn unn grysi a leun golonn yn gwiryow tus ha sovranedh an bobel. Goslowes orth an varn ha digemmyska an gusul yn spyrys hel onan a soedhogyon an bobel: ott an pyth y'th pysav a'y wul dre'n folennow a syw.

[dhe besya]

¹ *stenador* + *yon*, *stannator*

² *degas* + *ow*, *decade*

Servisyow Eglos dydhyasow avisys

An Revrond Jane Kneebone a dhannvon kedhlow a-dro dhe servis a dheu. Peub a dhalleth dhe 15 eur.

21^{ens} a vis-Gortheren, Eglosvreg, Servis yn Prys Sen Jago;

8^{ves} a-vis-Gwynngala, Eglos an Bluw Pennrynn. Gwesperow an Orsedh;

15^{ves} a-vis-Gwynngala, Chapel Methodek Sen Iv, Goldheys.

Pella derivadow a-dhiworth:

Rev Jane Kneebone

☎ 01637 873135, ☎ 07966 703924
janekneebone@gmail.com

Hag Argemmynn:

Esos ta da ow skrifa hymnys? Yma Bagas an Epskop rag Servisyow yn Kernewek ha'n Keur Tereba Nessa ow hwilas hymnys nowydh flamm skrifys yn Kernewek.

Nyns eus hwans dhyn a dreylyansow! Ni a'gan beus komposydh pur dha, Simon Dunvaband y hanow, yw organydh dhe Eglos Sen Mighal, Tewynn Pleustri, neb a vynn skrifa ilow dhe eryow a wren ni aga ri dhodho.

A alses ta skrifa neppyth? Gwra kestava Jane Kneebone, e-bost janekneebone@gmail.com po pellgows 07966 703924 rag derivadow pella.

Nawbedrek

A yll'ta dismygi an ger a naw lytherenn? Py lies ger a moy es 3 lytherenn a yll'ta kavoes, res yw dhis devnydhya pub lytherenn unnweyth yn pub ger ha res yw dhis devnydhya an lytherenn yn kres an pedrek yn pub ger.

R	Y	D
S	G	N
O	N	E

Gorthyp mis-Metheven: **losonieth**

Uluru gans Pat Parkins

(po fatell ny dhrehedhsyn ni Karrek Ayres³)

Dres an vlydhynyow deg ha tri ugens, ha my ow kwandra oll a-dro dhe'n Norvys, my a dhyerbynnas Ray, neb yw ow gour lemmyn, ha ni a erviras hwithra Ostrali warbarth.

Devedhys orth Fentynyow Alys⁴, ni a dhiskudhas bos an unnik kampva neb tri po peswar kilometer a-ves a'n sita (po trevlann y'n dydhyow na). Gweth es henna, y tallathas an seythun na astel-ober gans oll an lewyoryon kert ha kytrrin yn Ostrali. Ny'gan beu arghans lowr rag kemmeres tollgar, ytho pub dydh res o dhyn kerdhes ynter an gampva ha Fentynyow Alys, yn mysk poethvann ha polter euthyk. Ny vern, ni a

³ *Ayres Rock* a veu henwys gans Williams Gosse yn 1873, war-lergh Syr Henry Ayres, Penn Skrifennyas Soth Ostrali; ni a dhevnydh omma an hanow Uluru (diworth an yeth Pitjantjatjara a'n bobel deythyek);

⁴ Fentynyow Alys po *Alice Springs*, henwys war-lergh Lady Alice Todd. Hanow teythyek an tyller yw Mparntwe.

omgonfortyas, ni a ylli mos dhe Uluru yn goyeynder kyttrin-tornysi gans ayrewnans ... mes yth esa lewyoryon kyttrin-tornysi yn astel-ober ynwedh!

Wel, agan diwettha chons o dhe nija ena yn jynn-ebron. Nyns yw pell ynter Fentyow Alys hag Uluru; neb pypm kans kilometer hepken; ogas hag y'n dre! Kostek o, mes ny via chons arall. Ytho, ni eth dhe'n arghantti (henn o y'n dydhyow kyns kartennow arghantti plastek) may kemmersen arghans a-dhiworth agan akont, mes yn le \$2000 ostralek (ha henn o meur a arghans y'n eur na), nyns esa travyth. Ny vynnas dyghtyer an arghantti kewsel genen, drefenn ni dhe vos yowynk, boghosek ha nebes 'hippy' agan semlans. Ev a leveris y fia edhomm dhyn mos dhe Sydney mar mynnen y dhisputya.

Wosa nebes dydhyow moy, nyns esa menoyl vydh oll gesys yn Fentyow Alys ha res o dhyn spena ogas hag oll agan arghans may tienksyn a-dhiworth Fentyow Alys dhe Darwin y'n diwettha jynn-ebron a'n jeva menoyl. Tus kuv yn tylda rybon a ros dhyn \$20 may hyllyn dybri!

Nebes misyow a-wosa, ha ni yn Darwin arta ha war an forth dhe'n Grib Barryas Meur (*Great Barrier Reef*), ni a'gan beu an tybyans gokki kemmeres didreylyans byghan a'n forth orth Three-Way-Junction ha dehweles dhe Fentyow Alys may firrsen orth Uluru. Nyns o pell: mil ha pypm kans kilometer hepken, war fordh gwrys a radell. Kaletter vydh oll! An kaletter gwir o bos lemmyn seson glyb, ha seul nessa y teuth an kyttrin dhe'n Kres Rudh, seul lyppa ha yeyna y teuth ha bos an gewer, kewer an gwettha yn moy es kansblydhen.

Ytho, ottani arta y'n keth kampva ha kyns, stegys yn mysk leys ha livow. Ny vern! Yn skon ni a via yn kyttrin-tornyas toemm ha sygh, war'n fordh war-tu hag Uluru. An den yn Soedhva an Dornysi a viras orthyn gans tregeredh.

'A ny wrussowgh hwi klewes?', yn-medh ev. 'Distruys gans an livow re beu an fordh dhe Uluru. Pur beryllus yw ha'n Konsel re dhifennas orth karr pypynag, kert po kyttrin dhe lewya warnedhi bys pan yllyn hy ewnhe, ha henn a vydh lies seythun.'

Yn trist, ni a brenas kartenn-bost a Uluru, an pyth a'gan beus hwath, avel kovadh 'Fatell Ny Dhrehedhsyn Ni Nevra Uluru.

An Garrek Uluru

Sen Neot

treyls gans Mary Sutcliffe

(Treylys hag amendys a-dhiworth *Legends and Folklore of Cornwall* gans Cecily M. Rutley, dyllys gans Collins)

Sen Neot yw tre vyghan ha teg ogas dhe Woen Brenn, henwys rag an sans neb a driga ena. Y'n eglos yma fenestri a weder liwek a dhiskwedh nebes hwedlow a-dro dhe Sen Neot. Dell leverir, Neot o korr; ev o broder Myghtern Alfred.

Sen Neot a driga yn log ogas dhe fenten sans. Yn fenowgh, avel penans, ev a sevi yn dowr yeyn an fenten dres

ouryow ha pysi. Unn jydh y teuth ow fia ewik dov ha dyegrys, helghys gans bagas a helghoryon fell. Ow tyena ha skwith marow, an ewik a goedhas war amal an fenten. Ogas dh'y seudhelyow yth esa an hons owth oulya, mes pan welsons i Sen Neot ow sevel y'n fenten, an hons a dreylyas ha mos arta dhe-dre le may tothyens anodho. Pan welas hembrenkyas an helghoryon hemma, ev a goedhas war y dhewlin, tewlel a-ves y woen-sethow, sesya y gorn ha'y ri dhe Sen Neot.

'Ottomma ow horn,' yn-medh ev. 'Gwith ev. Nevra ny vydh dhymm edhomm anodho arta. Dhiworth an jydh ma ny helghyav bestes gwyls nafella.'

Ogas dhe'n fenten na yth esa managhti le may teuth ha bos an helghyer ma managh. Sen Neot a veu ordenys avel Abas. Unn myttin, onan a'n venegh a dheuth ow poenya dhe'n Abas, dyegrys hag yn ahwer. 'Ladron re dheuth ha herdhyas dhe-ves agan oghen,' ev a grias.

Gwenton o hag yth esa an ar ow kortos arader. Heb oghen fatell ylli an venegh hasa aga ys. Oll an venegh ha Sen Neot eth a-berth y'n chapel rag pysi. Hag i ow kasa an chapel, gwas a boenyas dhedha ha leverel, 'Deus yn skon, Tas, dhe weles merkyl!'

I oll a fistenas dhe'n bargin-tir hag y'n arys i a lagattas stag yn marth; yth esa, kesyewys dhe'n arader, kerwys teg ha gwyls.

'I a dheuth dhiworth an koes ha hwi ow pysi,' yn-medh an gwas, 'ha sevel yn kosel ryb an arader ha gortos bos kesyewys.'

'Re bo Duw praysys!' a grias Sen Neot. 'Ev a glewas agan pysadow.'

An jydh ma an kerwys a dennas an arader omma hag ena a-dreus arys an managhti. Gorthugherweyth, an venegh a gemmeras yewow a-dhiworth konna an kerwys hag i a dehwelis dhe'n koes.

'Ny dal dhyn gul dhedha gortos omma a'ga anvodh,' yn-medh Sen Neot.

Mes an nessa myttin, boragweyth, an kerwys a dheuth arta dhe'n arys ha gasa dhe'n venegh aga hesyewa dhe'n arader. Ha pub dydh oll an keth tra a hwarva: i a dennas an arader ha gorthugherweyth i a dhehwelis dhe'n koes.

Nowodhow an merkyl a lesas yn ogas hag yn pell; ytho ladron an oghen a glewas yn y gever hag awos bos mar gablus, i a dhaskorras an oghen ledrys. I a yesas aga fegh ha wosa henna nebes anedha a dheuth ha bos menegh yn managhti Sen Neot. An kerwys a veu rydhhes dhiworth an yew.

'Lemmyn,' yn-medh Sen Neot dhe'n kerwys, 'nyns eus edhomm dhyn a'gas gweres, keresigyon. Kewgh gans agan grassow dh'agas koes ha hwi a vydh salow dhiworth helghoryon hag oll drokter arall.'

Ha'n kerwys a boenyas dhe-ves, an venegh a vedras a-dro dh'aga honna, yth esa kylgh a groghen wynn, kepar ha yew. An kerwys a dhegi an merk ma dres aga bywnans oll, ha, herwydh geryow Sen Neot, ny vedra helghyer vyth alemma rag y seth war onan anedha.

Onan a'n fenestri yn eglos Sen Neot a dhiskwedh el ow keskewsel gans an sans. An el a leveris dhodho, 'Yma tri fysk y'th fenten. Kemmer onan anedha kettep dydh ha'n niver a vydh pup-prys an keth niver.

Dre vras Sen Neot a obaya arghadow an el. Kettep dydh ev a gemmeri onan

a'n puskes hag, an nessa myttin, pan eth ena arta, ev a gevi pup-prys tri fysk ynni kepar dell o kyns. Mes unn myttin, klav o Sen Neot. Ny allas ev sevel dhiworth y weli rag mos dhe gyrghes y bysk y honan herwydh usadow. Ytho ev a leveris dh'y was, 'Res yw dhis mos dhe gachya an pysk rag li. Bydh war na dhredh marnas unn pysk.'

An gwas a fistenas dhe'n fenten. Ny wodhva ev bos arghadow an el dhe gemmeres unn pysk yn dydh hag ev a vynnas ri boes sawrek rag plesya y vester. 'My a omwovynn an pyth a vydh da ganso,' ev a dybis, 'pysk fornys po pysk friys. Ytho, my a wra kemmeres dew anedha hag ev a yll dewis.'

Ev a gachyas dew bysk ha pareusi an dhew, onan fornys hag onan friys. Ena ev a's dug dhe Sen Neot.

'Yma dew bysk omma, a vester,' yn-medh ev. 'Dewis pyneyl yw gwell genes.'

'Ogh, pandr'a wruss'ta?' a grias Sen Neot. 'My a leveris y tal dhis dri unn pysk hepken. Ty a dhisobayas an el ha martesen ny vydh puskes vyth y'gan fenten yn termyn a dheu.'

Sen Neot ny brevis na an eyl pysk na'y gila. Ev eth war y dhewlin ha pysi y'ga hever dres termyn hir. Ena ev a elwis an gwas. 'Kemmer an dhew bysk ma,' yn-medh ev, 'ha'ga thewlel y'n fenten arta.'

Ytho an gwas a dhug an dhew bysk bebys dhe'n fenten ha'ga thewlel y'n dowr. I a goedhas ha plowghya, hag ena, meur y varth, i a dheuth ha bos yn fyw ha neuvya dhe-ves gans an tressa pysk, yn lowen. Dhiworth an jydh ma, yma pup-prys tri fysk ow neuvya y'n fenten.

Dell leverir yn derow an hwedhel ma, Sen Neot o broder Myghtern Arthur. Yn fenowgh, Myghtern Alfred a dho dhe vysytia gans Sen Neot ha pysi y gusul. Sen Neot a'n gweresa governya Pow Wessex Pow Sows fest yn ta. Herwydh henhwedhel, yth o Sen Neot neb a berswadyas Myghtern Alfred dhe vos fondyer Pennskol Rysoghen, mes ny wonn vy mars yw hemma unnverhes yn Rysoghen.

Kowethas an Yeth Kernewek Nowodhow

a-dhiworth Peder Burton

Dallethyn gans an ragdres Lanneves. Loveday Jenkin eth dhe'n skol a-gynsow rag ri dhe flehes yn Bledhen Dew ha Tri blas a'gan yeth rag keveylya asnodhow res dhe'n skol kyns. Tewlys yw towl rag aktivitys pella gans an skol dres remenant trimis an hav. Yma genev niver a arwodhyow diwyethek rag bagasow yn Lanneves, y'ga mysk onan teg rag an diwotti, 'Tavern Lanneves a'gas Dynnergh', yn liwyow bragji S. Austel, a dal dhymm delivra yn skon!

Konsel an bluw a omvetyas mis Me rag dadhla a-dro dhe'n ragdres hag ev re'm gelwis dhe wul kerdh a-dro dhe'n dreveglos gans eseli an konsel hag alusenethow leel rag keskewsel a-dro dhe arwodhyow galladow a-dro dhe'n dreveglos. Govenek a'm beus y hyll onan a'n gonseloryon, a dhyght negys hag a wra arwodhyow, askorra an arwodhyow yw unnverhes wos'tiwedh.

Ha my ow skrifa, yma'n Kowethas ow kwaytya restra stall yn Fer Lanneves, dy'Sul an 30^{ves} a vis Metheven, ha gul

devnydh a hemma dhe avonsya esedhek blas an yeth y'n dreveglos a wra ledya dhe glass rag dallethoryon y'n kynnyav.

Wosa godrik dhe guntelles an skorr kernewek a'n Kesunyans a Negysyow Byhan, my re skrifas erthygel rag aga lyther nowodhow owth avonsya devnydh an yeth ha my a ros dhedha trelyans a'ga hanow rag y usya y'n lyther nowodhow. Ni a wra gweles moy negysyow ow talleth gul devnydh a'n yeth rag avonsya aga honanieth kernewek, del waytyav.

Kaderyores an Kowethas, Loveday Jenkin, a ros a-gynsow blas a'n yeth dhe'n Vodhogyon Gwithans, selys war an bys naturel. Yth esa dewdhek den ena ha mall yw gansa pesya devnydhya Kernewek – nebes a brofyas bos hwans dhedha dalleth klassow!

Wor'tiwedh, yma an Kowethas lemmyn yn Twitter! Liz Crossland, an soodhek wosa gradhyans a venegis vy kyns, re restras akont Twitter rag an Kowethas rag avonsya hwarvosow kepar ha Yeth an Werin, ha rag ynkressya warneth⁵ a'n Kowethas. Yth eson ni ow kul devnydh a hashtagow yn Kernewek ha Sowsnek ha rakhenna gwrewgh agan sywya @Kowethas1 ha dastwit nowodhow ha hwarvosow, mar pleg! Ha Liz re wrug folenn Facebook rag an Kowethas, ytho mirewgh orth honna ynwedh!

Yeth an Werin:

Fordh splann yw an kuntelesow anfurvus ma rag praktisya agas Kernewek war anow yn ayrgylgh kosel ha metya gans kernewegoryon leel erell. Yma niver a guntellesow yn fenowgh a-dro dhe Gernow, y'ga mysk:

An Baner Riel (*The Royal Standard*), Gwynnyer, Heyl, kynsa dy'Lun pub mis;
An Beruken ha Pluven (*The Wig and Pen*), Truru, nessa ha peswora dy'Merher pub mis;

An Arvow Kernewek (*The Cornish Arms*), Porth Ia, tressa dy'Meurth pub mis;

The Coldstreamer, Lannystli (*Gulval*), tressa dy'Merher pub mis;

An Ankor Glas (*The Blue Anchor*), Hellys, peswora dy'Lun pub mis;

An Tavern Nowyth (*The New Inn*), Lannvab (*Mabe*), peswora dy'Yow pub mis;

Tavern an Pons (*The Bridge Inn*), Pons (*Bridge*), diwettha dy'Meurth pub mis.

argemmy'n:

Gwerthji Kernewek

Keskewsel, 24 Plen an Varghas, Ryskammel, PL32 ☎ 01840 211725 (dyghtyer Jerri Jeffries).

argemmy'n:

R an G

(Radyo an Gernewegva)

Radyo an Gernewegva yw towlenn radyo yn Kernewek pub seythun; restrys yw gans **Matthew Clarke** ha dell leverir yth yw an gwella ilow ha kows y'gan taves kernewek. Y hyllir goslowes orth:

www.radyo.kernewegva.com

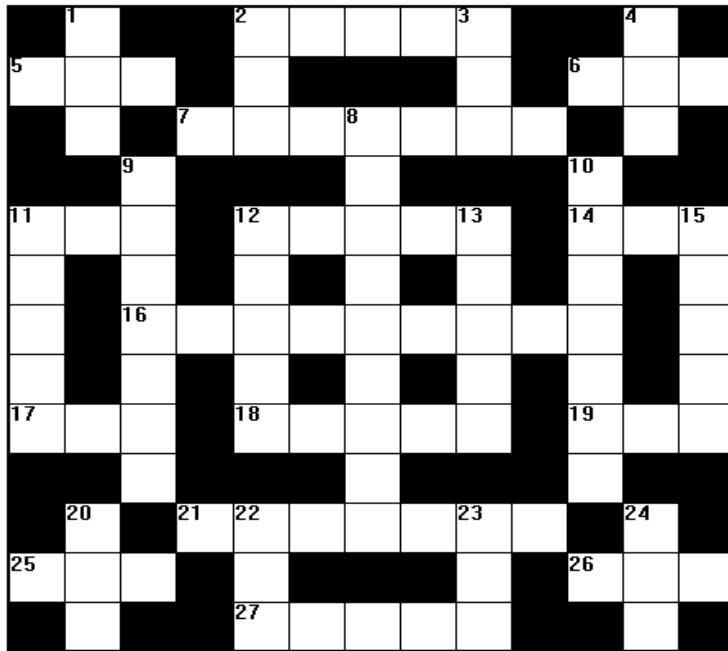
Y'n mis a dheu ...

Erthygel a-dhiworth Kembra gans Althea Tyndale: Llangrannog ha delow nowydh an sans drehevys ena.

⁵ warneth, b., awareness

Krowseryow Mis-Gortheren

gans Ray Edwards

Kowethas an Yeth Kernewek

Stallow y'n misyow a dheu:

An Kowethas a vydh orth stallow dhe'n hwarvosow a syw:

Fer Chi Godolghan, 6ves a vis Gortheren;

Lafrowda, Lannyust, 27ves a vis Gortheren;

Fer Kernewek an Esedhvos, Pennrynn, 7ves a vis Gwynngala;

Lowender Peran, Porthperan, (dhe vos avisys);

Fer Melder Kelliwik, 2a a vis Hedra;

Tylda Alusen an Mer, Kay Lemon, mis Kevardhu a-varr.

Del yw usys yma edhom dhyn a vodhogyon dhe weres dyghtya an stallow ma, ha rakhenna kesteveugh, mar pleg, orth Shelagh Garrard mar kyllowgh ri gweres:

caresjyndywros@dsl.pipex.com

a-dreus:

2. Yeth (5)
5. Yma pyp anedha war pup leuv (3)
6. Bresel (3)
7. Devedhys a Alban (7)
11. Tas (3)
12. Estren (5)
14. Gwari, peldroes, rag ensampel (3)
16. An mis ma (9)
17. *Merwel*, yn Sowsnek (3) .
18. Rag mos a-dro war dowr (5)
19. Teyrgweyth tri (3)
21. *Lyther* y'n Testament Nowydh (7)
25. Gwrys gans gwenen (3)
26. Rond, hag usyes yn lies gwari (3)
27. An tir ryb an mor (5)

war-nans:

1. Nyns yw *marow* (3)
2. Rann a-rag an penn (3)
3. *Hi* yn Sowsnek (3)
5. Dalleth bywnans (3)
8. A wruss'ta gorra dha hanow dhe'n ..... a-barth Kernewek Kemmyn? (9)
9. Kneus (7)
10. Tekheans (7)
11. Fyll (5)
12. Trev Frynkek y'n Pas-de-Calais (5)
13. Nell (5)
15. Moen (5)
20. Goeles (3)
22. Ball (3)
23. Hi a re dhyn oyow (3)
24. Lel (3)

Gorthybow dhe'n krowseryow mis-Metheven 2013

Bardh Meur yn Ostrali

**Maureen Fuller, Bardh Meur Kernow,
gans hwegh bardh ostralek yn Bendigo.**

Gorsedh 2013 a vydh synsys dhe Bark Glasneth, Pennrynn dhe'n 7ves a vis-Gwynngala. Gorsedh Kernow re worras war-barth dyllans hag ynno manylyon a vywnans hag ober a 46 Bardh yw tremenys neb esa trigys hag oberi, dhe'n lyha dres rann a'ga bywnans y'n ranndir Pennrynn hag Aberfala. Ynwedh an lyver a re manylyon a 49 Bardh usi yn fyw.

skeusennow a-dhiworth

gwiasva Gorsedh Kernow

Gwiasva an Kowethas yw
www.cornish-language.org

**Kowethas an Yeth
Kernewek** yw Alusen
Govskrifys, niver 1065527.

Skrifennyas an Kowethas
yw **Tim Hambly**, 12 Stret
an Duk, Lannstefan Wartha,
Kernow, PL15 8HD ☎
01566 773716:

**skrifennyas
@btinternet.com**

An Gannas, ISSN 1469
705X, yw dyllys pub mis
gans **Kowethas an Yeth
Kernewek**. An pennskriker
Graham Sandercock, yw
lowen degemmeres
erthyglow ha skeusennow
dh'aga dyllo yn furvas
Word der e.bost:

**grahamsandercock
@blueyonder.co.uk**

Kost an ragpren yw £20 an
vlydhen ha gans hemma
eseleth Kowethas an Yeth
Kernewek

An Gannas yw pryntyas yn
Kernow gans **Precision**
(Kewerder), Lyskerrys.

An Gannas 2013

